

Secretariaat:
P.G. de Blok van Gurp
Adviesraad Sociaal Domein
Goeree-Overflakkee
Postadres:
Halsjuk 28
3245 DB Sommelsdijk
Email:
secretaris@asdgo.nl
Website:
www.asdgo.nl

Adviseert het college van Burgemeester en Wethouders en de Gemeenteraad gemeente Goeree-Overflakkee.

Aan: Mevr. G. Kolmus en dhr. J. van Nimwegen

Middelharnis: 01-07-2024

Ons kenmerk: 202405

Betreft: Ongevraagd advies Normaliseren in de jeugdzorg.

Geachte mevrouw Kolmus en meneer van Nimwegen, beste Gaby en Johan,

De werkgroep Jeugd van de Adviesraad Sociaal Domein Goeree-Overflakkee is gevraagd mee te denken en als Adviesraad een ongevraagd advies uit te brengen met betrekking tot het thema Normaliseren in de Jeugdzorg. Het thema is ingebracht tijdens één van de Adviesraad-vergaderingen.

Algemeen;

Normaliseren in de jeugdzorg verwijst naar het proces waarbij wordt gestreefd om het leven van kinderen en jongeren die hulp ontvangen, zo normaal mogelijk te laten verlopen. Dit betekent dat men probeert om de hulpverlening zo veel mogelijk te integreren in hun dagelijkse routine en leefomgeving en hen niet onnodig te behandelen of te labelen als afwijkend. Anders gezegd, het doel is om de ontwikkeling en het welzijn van kinderen en jongeren te bevorderen zonder hen onnodig te stigmatiseren of uit hun normale omgeving te halen. Het idee achter normaliseren is dat kinderen en jongeren met problemen of hulpvragen niet geïsoleerd worden van hun leeftijdsgenoten of een speciaal traject moeten doorlopen dat hen onderscheidt van anderen. In plaats daarvan dient men hen te ondersteunen binnen de context van een normaal leven, met als doel hun zelfstandigheid en deelname aan de maatschappij te bevorderen.

Labels plakken om toegang te verkrijgen tot hulp moet zo veel mogelijk uit de systemen worden gehaald. Er zou veel meer gewerkt kunnen worden vanuit het denkbeeld; 'wat heeft iemand nodig'. Natuurlijk is het soms wel nodig dat iemand een 'label' krijgt, simpelweg omdat men niet goed weet waarom het niet lukt. Laten we echter onnodige inzetten voorkomen en vooral kijken naar de hulp- of begeleidingsvraag die eronder ligt. Dit voorkomt ook dat een wat lastigere periode in het leven van jongeren hen niet levenslang blijft achtervolgen. Het vermijden van 'labels' betekent het creëren van een omgeving waarin

individuen worden gewaardeerd en ondersteund op basis van hun unieke kenmerken en behoeften, zonder dat ze worden beperkt door een specifieke classificatie.

Alhoewel deze aanpak een besparing kan opleveren, kan het nooit de bedoeling zijn om ten koste van de nodige hulpverlening tot een kostenbesparing te komen. Dat is niet het primaire doel of de essentie van het concept. Het gaat vooral om het verbeteren van de kwaliteit van leven van kinderen en jongeren door hen zo veel mogelijk een normaal leven te laten leiden. Dit houdt in dat zij ondersteuning ontvangen in hun eigen omgeving en dagelijks leven, waardoor hun ontwikkeling en welzijn worden bevorderd.

De norm;

Wanneer we over normalisatie nadenken dienen we ons de volgende vragen te stellen:

- **Hoe zou je willen dat de jeugd opgroeit;**
Onderzoek in groeps gesprekken welk beeld je gesprekspartners hebben bij normaliseren. Is dat in een veilige geborgen gezinssituatie, in een goede woning, met gezonde voeding, voldoende kleding en voldoende tijd om buiten te zijn. Kan je naar school op een fiets en is de school fijn om daar naar toe te gaan en hoe kan normaliseren je daarbij helpen?
- **Benoem concrete voorbeelden;**
Namelijk geen ontbijt krijgen is niet normaal. Onvoldoende kleding hebben is niet normaal. Een gebroken en onveilige gezinssituatie is niet normaal etc.
- **Wat is het eigenlijke doel van normaliseren;**
Een maatstaf hebben waaraan kan worden afgemeten of dat wat je met elkaar hebt vastgesteld als norm ook voldoet.
- **Vind je 'normaliseren' een passende term of is er een andere benaming nodig;**
'Normalisering' kan betuttelend overkomen, echter als het lukt om e.e.a. vast te stellen, dan kan dat houvast geven en misschien krijgt het vervolgens een andere naam en kan die naam gebruikt worden als werkmethode.
- **Wat gaan kinderen, jongeren en medeopvoeders merken als wordt ingezet op normaliseren;**
Dat zal in ieder geval zijn dat ze zich moeten voegen naar de norm en dat zal hier en daar ongetwijfeld wrijving geven, want de norm is momenteel voornamelijk: **IK**. En dat 'IK' zijn heel veel verschillende normen naast elkaar. Om die op één noemer te krijgen zal van ieder het nodige gevraagd worden.
- **Wie en welke organisaties spelen daarbij een rol;**
Dat zijn de wetgevende en controlerende macht, scholen, sportverenigingen, welzijnsorganisaties, MKB, kerken, dorpsraden. Eigenlijk al die organisaties waar mensen samenwerken met een bepaald doel. Het kan niet anders dan dat dit in de maatschappij zichtbaar gaat zijn.
- **Hoe krijgt het vorm in je eigen werk;**
Dat zal verschillend zijn, echter zal er rekening gehouden moeten worden met de opdrachtgever, met de manier hoe we het met elkaar afspreken en vastleggen.
- **Evaluatie;**
Overigens is het van groot en structureel belang over de invulling te blijven nadenken, het bezig zijn, het toetsen van, hoe het staat met het onderlinge samenzijn en het goede daarin. Evaluatiemomenten dienen vooraf vastgelegd te worden.
- **Wat is daarvoor nodig;**

Een ieder zal geholpen zijn met een format wat binnen de eigen organisatie kan worden uitgerold op een wijze zoals die bij de eigen organisatie het best past. Het format is dan de sturing, de uitvoering de vorm.

Ondersteuning;

De ondersteuning daarbij kan inhouden dat:

- **Men ouders en gezinnen versterkt;**
Dat kan door hen te ondersteunen bij de opvoeding en dagelijkse uitdagingen, zodat kinderen thuis kunnen blijven wonen.
- **Er ondersteuning wordt geboden in de reguliere omgeving;**
Denk aan scholen, sportverenigingen, buurtcentra en kerken in plaats van in aparte instellingen of speciale programma's.
- **Verskillende organisaties integraal samenwerken:**
De tegelijkertijd, door verschillende organisaties, aangeboden ondersteuning (denk b.v. aan Stichting Zijn, Stichting Ontmoeting, Schuldhulpmaatje, Ambulante medewerkers vanuit verschillende zorgorganisaties, Wijkhulp, Mantelzorgers, e.d.) kunnen ervoor zorgen dat specialistische hulp niet nodig is.
- **Het gebruik van specialistische of residentiële zorg geminimaliseerd wordt;**
En dus alleen ingezet wordt als het ook echt noodzakelijk is.
- **Kinderen en jongeren actief betrokken worden bij beslissingen;**
Zo dus dat kinderen zich gehoord voelen en kunnen deelnemen aan normale sociale activiteiten.

Advies;

Wij als Adviesraad Sociaal Domein vinden het belangrijk dat bij 'Normaliseren van de Jeugdzorg' op Goeree Overflakkee de volgende punten als inhoud hebben.

- **Primair doel;**
Het hoofddoel van normaliseren is het bevorderen van een gezonde en normale ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het richt zich op het minimaliseren van stigma en het integreren van hulpverlening in hun dagelijkse leven.
- **Kostenbesparing;**
Hoewel normaliseren vaak leidt tot een verminderd beroep op intensieve en dure vormen van zorg, zoals residentiële instellingen, en daardoor kosten kunnen worden bespaard, is dit NIET het voornaamste doel. Het verminderen van kosten kan een positief neveneffect zijn. De focus moet liggen op het bieden van passende ondersteuning binnen de eigen leefomgeving.
- **Kwaliteit van zorg;**
Normaliseren streeft ernaar de zorg en ondersteuning beter af te stemmen op de behoeften van kinderen en gezinnen, hetgeen kan leiden tot effectievere en duurzamere oplossingen. Dit kan op termijn effectiever zijn doordat problemen sneller en in een vroeg stadium worden aangepakt.
- **Ondersteuning en preventie;**
Door meer nadruk te leggen op preventieve en lichte vormen van hulpverlening (vanuit b.v. het "voorliggend veld") kan normaliseren bijdragen aan het voorkomen van escalatie van problemen, wat op termijn zowel de kwaliteit van leven van kinderen/gezinnen verbetert alsook kosten bespaart.
- **Inzetten voorliggend veld;**

In de Jeugdwet wordt met het "voorliggend veld" verwezen naar de voorzieningen en ondersteuning die beschikbaar zijn voordat er een beroep wordt gedaan op specialistische jeugdhulp. Het gaat hierbij om algemene, vaak preventieve voorzieningen die toegankelijk zijn voor alle kinderen, jongeren en hun ouders zonder dat er een verwijzing of indicatie voor nodig is. Voorbeelden daarvan zijn: algemene voorzieningen in de wijk, scholen, kerken, speeltuinen, sportclubs, jongerenwerkers, buurthuizen. Van groot belang is dat er intensief contact onderhouden wordt met het voorliggend veld, hen preventieve activiteiten, trainingen en cursussen wordt aangeboden zoals opvoedingsondersteuning, oudercursussen, en voorlichtingsbijeenkomsten.

Risico's;

Het inzetten van het voorliggend veld kan bepaalde gevaren en risico's met zich meebrengen zoals:

- **Overbelasting van Algemene Voorzieningen;**
Door veel hulpvragen naar het voorliggend veld te verwijzen, kan er een overbelasting van deze voorzieningen optreden. Dit kan de kwaliteit en effectiviteit van de geboden hulp verminderen, waardoor de ondersteuningsmogelijkheden voor alle gezinnen verslechteren. Hiervoor dient voldoende aandacht te zijn.
- **Gebrek aan Toepasselijke Kennis en Vaardigheden;**
Voorzieningen in het voorliggend veld hebben mogelijk niet altijd de benodigde expertise om complexe of ernstige problemen te signaleren en/of aan te pakken. Dit kan resulteren in inadequate ondersteuning, verergering van de problematiek en ontevredenheid bij ouders en kinderen. Expertise Bevordering binnen het voorliggend veld is zonder meer noodzakelijk.
- **Vertraging in hulpverlening;**
Als ouders eerst door verschillende lagen van hulp moeten voordat ze de juiste specialistische hulp krijgen, kan dit leiden tot vertraging in het bieden van noodzakelijke ondersteuning. Als hulpvragen van ouders worden afgedaan met voorzieningen uit het voorliggend veld terwijl er eigenlijk specialistische jeugdhulp nodig is, kan dit ertoe leiden dat de problemen van het kind of gezin verergeren. Het niet tijdig inzetten van gespecialiseerde hulp kan leiden tot escalatie van problemen. Dit kan schadelijk zijn voor de ontwikkeling en het welzijn van het kind. Het is bovendien belangrijk om te blijven toetsen of deze voorliggende voorzieningen wel de ondersteuning geven die nodig is. Gezamenlijk overleg, het beleggen van spiegelbijeenkomsten etc. is daarom een vereiste.
- **Verminderde Ouder-vertrouwen;**
Als ouders het gevoel hebben dat hun hulpvragen niet serieus worden genomen en dat ze niet de juiste hulp krijgen, kan dit het vertrouwen in de gemeente en het jeugdzorgsysteem verminderen. Dit kan leiden tot een afname in het zoeken van hulp in de toekomst.
Het is daarom belangrijk dat gemeenten in combinatie en in afstemming met professionals zorgvuldig afwegen welke vorm van hulp het beste past bij de specifieke situatie van het kind en het gezin. Dit houdt in dat er goede screening en evaluatie

van de hulpvraag plaatsvindt en dat er een duidelijke route is naar specialistische hulp wanneer dat nodig is.

- **Indicatie-verstrekking;**

Het risico is aanwezig dat het streven naar normaliseren ertoe kan leiden dat gemeenten minder daadwerkelijke hulp indiceren, vooral als er sprake is van budgettaire druk.

Gemeenten hebben veelal een beperkt budget voor jeugdhulp en kunnen onder druk staan om kosten te besparen. Dit kan ertoe leiden dat er minder snel intensieve of specialistische hulp wordt toegekend, zelfs als deze nodig is. Er bestaat daardoor het gevaar dat de kwaliteit van zorg afneemt als normaliseren wordt gebruikt als dekmantel voor bezuinigingen. Het is heel belangrijk dat normaliseren niet betekent dat er minder aandacht is voor de specifieke behoeften van kinderen en jongeren en dat professionals ook getraind worden op coaching en begeleiding en niet alleen op systeem- en medische kennis.

- **Balans;**

Er moet een evenwicht zijn tussen normaliseren en het bieden van de nodige specialistische hulp. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat kinderen en jongeren de juiste ondersteuning krijgen, ongeacht de vorm die deze hulp aanneemt.

- **Professionals;**

Beslissingen over de indicatie van hulp moeten in overleg met deskundigen en hulpverleners worden genomen om ervoor te zorgen dat de behoeften van het kind centraal staan.

- **Toezicht en evaluatie;**

Er moet regelmatig toezicht gehouden worden op de effecten van normaliseren en de mate waarin kinderen en jongeren daadwerkelijk de hulp krijgen die ze nodig hebben.

Samenvatting;

- Normaliseren in de jeugdzorg is primair gericht op het bevorderen van een zo normaal mogelijk leven voor kinderen en jongeren.
- Het is essentieel dat normaliseren niet wordt misbruikt als een excuus om te bezuinigen, maar wordt ingezet als een middel om betere en effectievere zorg te bieden, afgestemd op de behoeften van kinderen en jongeren.
- Dit houdt in dat er goede screening en evaluatie van de hulpvraag plaatsvindt en dat er een duidelijke route is naar specialistische hulp wanneer dat nodig is.
- Om risico's te voorkomen dient er periodiek overleg te zijn met zowel het voorliggend veld als de professionals. Vertrouwen in elkaar is daarbij onmisbaar.
- Het voorliggend veld dient bijscholing door trainingen, cursussen etc. aangeboden te worden.

Met vriendelijke groet namens de Adviesraad Sociaal Domein Goeree-Overflakkee;

Voorzitter;

Secretaris;

R. van der Boom

P.G.de Blok van Gurp